Należytość pocztowa opłacona ryczałtem.

Ч. 20 (558). Неділя, дня 25 травня 1930. Рік XII.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

ОРҐАН НАЦІОНАЛІСТИЧНОЇ ДУМКИ

Адреса Редакції і Адміністр. „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС“ Перемишль, Побереже 1/I. Конто П. К. О. в Варшаві Nr. 142.807. Передплата в краю виносить 10 зол. річно 5·50 зол., піврічно 3 зол., чвертьрічно Для Чехії на рік — 72 к. ч., ½ — 40 к. ч., ¼ — 20 к. ч. Для Франції — 60 ф. річно, ½ — 35 ф., ¼ — 20 ф. Для Німеччини — 10 мар. річно, ½ — 6 мк., ¼ — 3·50 мк. Для Бельгії — 90 б. ф. річно, ½ — 50 б. ф. ¼ — 30 б. ф. Для Америки 2½ ам. долярів річно.
Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймається.

Ціна примірника 25 сот.

Рахунки платні і заскаржальні в Перемишлі, а замовляючий анонс вже тим самим без застережень годиться на це.

ТАРИФА ОГОЛОШЕННЯ: За текстом за 1 вірш міліметровий одношпальтовий (сторона має пять шпальт анонсових) 0·30 зол., для дрібних промисловців укр. інстит. 0·20 зол. Дрібні оголошення 0·15 зол. за слово, найменше дрібне оголош. 1 зол., для шукаючих праці подані безпосередно до Адміністр. по 0·15 зол. Оголошення в тексті 150% дорожші, на першій стороні 300% дорожші.
Редактор приймає щодня від год. 11—1.

„В Дніпрі ми коней напували“...

З приводу 10-ліття польського інтервенційного походу на Україну.

Десять літ тому — 7. травня 1920 р. трета польська армія під командуванням ґен. Ридза — Сьміґлого зайняла без більших боїв Київ, а дня 9. травня перейшла на лівобережну Україну. Річницю цього інтерверційного походу святкують сьогодні Поляки. Тогочасний траґічний епільоґ української визвольної боротьби мусимо пригадати собі й ми — Українці — для памяти про це й для науки на майбутнє.

Сьогодні польська преса захлистується споминами про славетний побідоносний похід польського оружа. Київську імпрезу роздувають до висоти „найвищого підйому“ польських збройних змагань. Говориться про київський похід, як про віднову „ягайлонських традицій“, як про місію Польщі на Сході Европи, як про чин, що приєднує Польщі „славу“ у військовій і політичній ділянках; кується нову „моцарствову“ леґенду.

„В Дніпрі ми наших коней напували, чужі народи з неволі визволяли“ — ось основний мотив цеї леґенди, який вже *нині*, нарочно заглушує всю *історичну інтервенційну правду*. „Відпір большевизму“, „будування нового правного“ порядку на Сході“, „поміч“ балтійським народам в повстанню і закріпленню їх держав, „створення незалежної української держави“ — ось всі ті хвалебні цілі, які *сьогодні* приписують своїм тодішним чинам Поляки, щоби реклямувати перед світом своє „культуроносне“ післанництво. І не *дійсність* — така, як вона була, але ота *„моцарствова леґенда“*, входить сьогодні в польську громадську свідомість і політичну думку через історію, літературу, пресу і шкільні підручники. Відбувається черговий акт прислівного польського „бронзівництва“, твориться мальовані куліси геройських подвигів, постумент під випнуті груди й бронзову поставу; — „забронзовується“ десятиліття польської інтервенції.

Як багаго разів впродовж нашої історії, також і цю леґенду, памятник *польського* походу на Київ, будується на *українській траґедії*, на українських змаганнях, на українській крові. Бо промощували шлях польському походові і заслонювали відворот польських військ—останки *українських* армій. На передодні інтервенції, польська армія стояла на лінії Случа. Другий, отже большевицький бік Случа був обсаджений частинно трьома бриґадами Української Галицької Армії, а саме: 1-ша бр. УГА (УСС-и), була розташована між Любаром і Чудновом, 2-га бр. в районі Летичева, 3-та бр. в районі Гайсина. В критичних днях, на відтинку большевицького фронту обсадженому У. Г. Армією відбувся відомий протибольшевицький переворот; названі бриґади У. Г. А. усунули з поміж себе большевицьких комісарів і зліквідували свій відтинок фронту. В той спосіб повстала в большевицькім фронті величезна прогалина, якою в повній порожні „прорвалась“ на Україну польська інтервенційна офензива. Окрему главу становлять в справі польського побідного походу *українські повстанці*. Без них булоб не сталось те, що після роспочаття наступу дня 25 квітня, Поляки заняли 26. IV. Житомір, 27. IV. Козятин, Бердичів і Малин, 29. IV. Винницю і Жмеринку, а 7 травня Київ. Потім справа різко повернулась. Кінна Армія Буденного прориває польський фронт і починає ширити діверсію на тилах.

І знова Українці засланяли своїми грудьми відбронзовану до тла польську паніку! Жадна сила, жадне промовчування, жадне бронзівництво нинішнього дня не заперечить факту, що найтвердіщий опір ставили большевикам в їхньому поході на Польщу якраз частини Української Армії: волинська дівізія; київська дівізія під командуванням Юрка Тютюнника; 5 херсонська бриґада, якої кадри становили галицькі вояки по зліквідованні У. Г. А., і головно — запоріжська дівізія! Всі ті частини стримували наступ большевиків на правім крилі польського фронту (6-та польська Армія), на лінії Дністра. А вкінці, незатертою залишиться на сторінках історії української збройної сили боротьба 6-тої дівізії Укр. Армії з наступаючими большевиками, під командуванням ґен. Безручка (оборона Замостя). Про це все, сьогодні в польській пресі немає ні слова, бож Українці були тільки „гарматнім мясом“ і всі ті безконечні, але й безконечно зайві тодішні українські жертви, записують сьогодні Поляки у своїй леґенді, на свій рахунок. Але це вже політична сторінка інтервенційного питання.

Квітнева умова Уряду У.Н.Р. з Польщею та похід польського війська і геройських частин українських армій на Київ, це з української сторони — останнє траґічне помилкове зусилля рятувати українську державну незалежність. Під безпосереднім враженням нашої програної визвольної боротьби, залишивши українську територію, одним словом, в духовому наставленню потапаючого, уряд УНР хапається союзу з Польщею. До вибору вірної лінії і потрібного рішення, тодішні українські політичні чинники, по силі своєї культурницької традиції й виховання не були ні трохи підготовані. З *формальним* заключенням союзу з Польщею, вони повірили у фрази та шукали з польської сторони неіснуючих або недійсних тенденцій: „за нашу і вашу вільність“, за відбудовання У.Н.Р., боролися за судьбу... Польщі на сході.

Помилятися в боротьбі можна. І не буде винувати українська історія Петлюру за його останній розпачливий крок. Але будувати на помилці, на розпучному кроці, на пустій надії не вільно. Дійсні тенденції походу в 1920 р. виявили Поляки вже десятки разів. І не раз і не два казали, що хотіли вернути Польщі границі з перед першого розбору і признавалися цинічно, що Петлюра в Пілсудського — це було те, що „республиканські кличі“ в підбоях Наполеона.

Українська концепція Пілсудського, кошмар виправи на Київ, в нинішних умовах польської дійсности може справді неактуальні. Але ця ідея *жива*! Її защіплюють в кров польських поколінь. З неї роблять традицію й вихідну точку *польської „моцарствової леґенди“*!

Поїти коней в Дніпрі дозволили в 1920 р. польській армії самі Українці. Від Українців залежить, щоби свідомість траґічного досвіду була в нас постійна й жива, та щоби в майбутньому, ми робили з цього досвіду потрібні висновки...

Боротьба за молодь.

II.

Західньоукраїнській *повоєнній* молоді, табор „батьків“ часто закидує, що молодь політично „не працює“, що вона „пасивна“, „занархізована“, що не уділює себе для „конструктивної „орґанічної“ праці. За взір їй ставиться молодь *передвоєнну*, яка зі запалом працювала „на місцях“, в читальнях, кооперативах, народніх установах. І сдравді, наша передвоєнна молодь слухняно і здисциплінованo виконувала директиви „батьків“, отже репрезентативних національних політичних ґруп і партій.

Чи закиди „батьків“ є слушні?

Передовсім з усею рішучістю приходиться заперечити твердження, ненаечб сучасна західньоукраїнська молодь відносилась до *всього* неґативно. Навпаки! Ця молодь живе одною величезною позитивною ідеєю — *ідеєю соборної національної української державности*. І в тім лежить перша велика ріжниця між нашою молодою повоєнною і довоєнною. Ця ідея не була серед довоєнної молоді до кінця скристалізована, вона скристалізувалась остаточно щойно підчас нашого визвольного зриву, кувалась і набірала конкретних форм щойно з розвитком української революції. Довоєнна молодь роспочинала українську революцію під *ріжними* кличами, а кінчила революцію вже *з одним* кличем в серці і на устах, з кличем власної державности. Також довоєнна молодь була в своїм змислі націоналістична, виходила з ідеалу нації, але цього ідеалу ще собі остаточно не сконкретизувала. Тимчасом *сучасна* молодь, що зросла і виховалась вже на визвольній революції, приняла сконкретизовану державницьку ідею, як аксіому, яг непорушний канон віри, від якого відступити не можна, не допускаючись богохульства. І іменно *націоналізм, сконкретизований в ідеї державности* є великим позитивом цеї молоді, є її життєвою субстанцією. Сучасна українська молодь піде сліпо і фанатично лише за тим, хто їй правдиву дорогу до здійснення цеї вимріяної державности покаже.

І саме тут починається распря поміж „дітьми“ і „батьками“. Батьки, отже провід наших партій, цеї визвольної дороги молоді не показує. Молодь бачить усю безпрограмовість, усю здезорієнтованість сучасної західньоукраїнської репрезентативної партійної політики. Яка визвольна, а потім державна програма УНДО? Яка — радикалів? І всіх інших? Ніхто молоді конкретних шляхів визволення не показує. І молодь відмовляється орґанізувати „на місцях“ ундівську чи радикальну чи гетьманську справу, бо вона не знає і не бачить, в якім це все стоїть відношенню до її визвольницької ідеї. Гасло: „орґанізуймось на місцях — а далі побачимо“ — нікого не задовольняє. Молодь *вже* хоче бачити! Це лежить в натурі річи; жадна молодь не є інакша.

В той час, коли довоєнна молодь, не сконкретузувавши собі своєї остаточної мети, могла хитатись між ріжними концепціями своїх батьків і їх здійснювати, сучасна молодь свою мету вже знає і домагається, щоби все, що стається, було до осягнуття цеї мети спрямоване. І молодь себе питає: длячого ми маємо підтримувати — наприклад при виборах — іменно ундо, а не радикалів? Яку визвольну програму будуть здійснювати посли ундівські, а яку радикальні, якщо будуть вибрані за нашою допомогою? Молодь бачить, що ті партії позитивної відповіді на цей запит не дають, про вибори, про „практичну роботу“ навіть слухати не хоче. І так у всьому. Сучасна західньоукраїнська молодь заявиться щойно за тим, хто їй отой шлях визволення конкретно покаже. Наші-ж партії, які живуть і думають політичними поняттям довоєнної доби цего шляху не бачать.

Є рішуче замало, коли наші партії твердять: „ми теж стоїмо на позиціях ідеї державности, ми теж побудовуємо справу на державницькій ідеольоґії“. Але це для молоді нині вже само собою зрозуміле; нині молодь домагається чогось більше: хоче бачити чіткий шлях здійснення. Як це має статись? Якими силами? Молодь не піде аґітувати за чимось, за якоюсь партією, лише на те, щоби після її сотворення ота партія не знала, що властиво має зі собою в умовах сучасного поневолення зробити? Наші нинішні партії існують самі для себе, виключно для самого існування, лише по силі довоєнних традицій вони позбавлені всякої динамічної визвольної програми і ідеї. Тотеж молодь до партій не іде і не піде. Вона піде лише за орґанізаторами політики *визвольної*. А нею наша сучасна офіціяльно-репрезентативна політика не є. В тім і весь корінь розєднання і лиха.

Місяць травень -- місяцем Українського Пласту, тому зложіть негайно жертву на Пластовий Дім у Львові, на вкладк. книж. „Дністра“ ч. 15.000.

НАНСЕН †

Дня 13. травня помер в Осльо, в столиці Норвеґії, славний по всім світі дослідник і відкривець, учений і політик **др. Фрідтйоф Нансен,** в 70 році життя.

Люди, як Нансен, падуть неначе тисячелітні міцні дуби, зірвані з корінням останнім, нікого не минаючом ударом. Жаль і людське співчуття зникають перед маєстатом їх смерти. Коли вони відходять, збуджують щось більше, як хвилевий минаючий сентимент; вони залишають по собі життєві *чини*, які творять історію. Великий це був чоловік і великі діла залишив за собою.

Це — передовсім здобувець, тип вікінґа, якого покликанням було — здобувати і розяснювати невідоме, відкривати людям нові світи; персоніфікована зелізна воля, завсігди спрямована в бік найбільших труднощів, найбільшої небезпеки. Він став дослідником арктичних околиць, а згодом, піднявся завдання, прослідити північний бігун. Йому першому пощастило в 1888 р. пробитись крізь снігові пустині півд. Ґренляндії. Це була підготовка для більшого чину: в роках 1903 - 1906 відбуває на кораблі „Фрам“ подорож до півн. бігуна. Опис його подорожі в книзі „Крізь ніч і лід“ — це документ не тільки великого особистого геройства, мужеської сили і великого характеру, але також науковий твір, який розкриває перед нами тайни незнаного, від сотворення землі на глухо замкнутого перед людьми світа. Цю книжку з однаковим напруженням і блеском в очах читає не тільки спрагнений пригод 16-літній юнак, але й сивоволосий учений. Тисячі і міліони творів ще напише пильна людська рука, але *цей* твір буде актуальний завсіди, нині і за літ тисячу.

Учений і ґеоґраф, передавав здобуте знання молодим поколінням з університетської катедри. Океаноґраф, зоольоґ, метеорольоґ світової слави, в другій половині життя віддався громадській і політичній діяльности. І знова, його індівідуальність далеко переросла тісні межі його норвежської батьківщини. Його імя нерозривно звязане з повстанням і початковою історією Ліґи Націй. На ґрунті Ліґи, він орґанізує широкі допомогові акції, передовсім для міліонів воєнних полонених і втікачів, потім для бездомних еміґрантів. З його іменем нерозривно звязана справа широкої допомоги голодуючим в б. Росії. Він зорґанізував справу міжнародньої правної і матеріяльної допомоги еміґрантам з Вірменії а потім з б. Росії.

В годину його смерти не будемо з ним судитись за одну шкоду, яку він — свідомо чи несвідомо — заподіяв в звязку зі своєю політичною діяльністю українській справі. Його заслугою було створення тзв. „нансеневських паспортів“ отже особистих документів, для сотень тисяч еміґрантів з бувшої Росії. Нам покищо не вдалось перевести, за його головування у відносній комісії Ліґи Націй, відділення українських еміґрантів від московських. Нансенівські паси так і висталяється Українцям з дописою: *російська національність.* Але скоро чи пізно, ми це переможемо і таки поставимо на своїм. І помимо це, а радше, якраз тому, не місце тут на злопамятність. Українські молоді покоління, що їх слід буде виховувати на чинах і книгах цього великого чоловіка, завсіди плекатимуть память його міцної, характерної, геройської постаті.

Політична і філянтропійна діяльність Нансена не була роблена під знаком вічности. Натомість *вічним* залишиться його відкривче дослідне діло. Нансен — це після Амундсена, один із останніх з великої ґвардії відкривців. Його імя належить до ряду мужів як Колюмб, Маґенян, Васко де Ґама, Кортез, Росс, Пірі і Скотт.

ІМПАС ПОЛЬЩІ.

З неминучим розвитком ліквідації протинімецького фронту, слабла передовсім позиція Франції внутрі Антанти, а за тим і позиція Польщі. Від днів версальського мира, Франція судорожно намагалась в будь-якій формі зберігти існування Антанти. Але це було на дальшу мету неможливо, з огляду на орґанічні противенства поміж велокодержавами антанського табору. Найперше відпала Америка, яка немала в цьому найменшого інтересу, щоби бути ґарантом французької екстермінаційної політики супроти Німців. Радше навпаки; Америка почала згодом заливати Німеччину своїм золотом, творючи з неї тою політикою, одного зі своїх найліпших клієнтів. А власного клієнта і довжника не обезсилюється. Длятого теж, всі заходи Франції, щоби заключити з Америкою союз з ґарантією версальського стану Европи, отже стану вічного німецького поневолення, покінчились французькою програною. Потім виломалась з антантського фронту Італія, яка почувала себе і почуває скривдженою вислідом світової війни, в першу чергу з боку Французів. Потім довгі літа боролась Франція за те, щоби осягнути принайменше тісний союз з Анґлією, зноважтаки з метою, щоби з боку Анґлійців добитись ґарантій свого версальського стану посідання. І справді, був час, що Французи були до цього близькі, щоби бажаний анґло-французький союз здійснити. Анґлійці стиснуті поміж експанзією Америки і большевії, орґанізували (за влади консервативного кабінету Болдвіна) оборону на оба боки і потребували союзника. Ним могла бути тільки Франція зі своєю фльотою в перспективах змагання з Америкою, і французькими власними і васальними військами, в перспективах змагання з большевією. З тої точки бачення зрозуміле було посилення системи французьких союзів в Европі (Мала Антанта — Польща) в 1926—1929 р., і між іншим, зовнішньо-політичне тло травневої побіди інтервенційно настроєної пілсудчини в 1926 р. Ця концепція анґлійської політики заломалась під страшним давленням політики американців, готових до найбільш рішучих розгривок. В дальшім розвитку подій, замість до франко-британського союзу, прийшло до встановлення спільного політичного анґло-американського фронту.

Рівнобіжно з поступаючим розвитком міжнародного осамітнення Франції, відбувалось систематичне визволення Німеччини з оков версайського трактату. Остаточна ліквідація протинімецької антантської конюнктури прийшла з хвилею дефінітивного вирішення проблєми репарацій. За ціну визнання своїх репараційних зобовязань, Німці вимогли ліквідацію т. зв. „фронту над Райном“, отже уступлення Французів з Райнляндu і ґарантоване привернення повноти німецького суверенітету на своїх західних межах. При тім Німці виявились вже настільки снльні, щоби не мусіти рівночасно ґарантувати непорушність своїх кордонів з Польщею.

Оскільки дотеперішній розвиток великої міжнародньоі політики відбувався в напрямку ізоляції Франції разом з її союзниками, остільки, чим далі, тим виразніще він починає звертатись *проти* Франції. Цей факт виявила передовсім недавна тримісячна *льондонська великодержавна конференція*. Вона має величезне політичне значіння, дарма, що в даний час не було можливо перевести в повні ідею морського роззброєння згль. вирівнання сил поміж Анґлією і Америкою. Але до цього вирівнання йде, а за тим, рішаючим являється факт збереження спільного анґльо-американського фронту. Позиція Анґлії є остільки складна, що визнаючи засаду рівности своїх сил з Америкою і потребу розброєння, вона всежтаки має під боком озброєну по зуби Францію, яка нізащо не хоче зменшити своєї воєнної фльоти. Наслідком цього, Анґлія тим сильніще склонюється в бік Америки, а з другого боку, є примушена паралїжувати французьку морську небеспеку посилюючи на Середземнім морю Італію. Длятого теж Анґлія з усіх сил підтримує італійське домагання рівности італійської фльоти з французькою. Длятого теж Анґлія підтримує італійські морські зброєння, виразно звернуті проти Франції. Длятого теж Мусоліні взявся до будови усяких кружляків і підводних лодок, разом — 42.000 тон. Длятого теж чуємо від деякого часу в італійськім парляменті горіючі боєві промови. І длятого теж бачимо, як сьогодня Франція намагається втримувати і скріплювати свої позиції на теренах південного сходу Европи, у противагу до заходів Італії.

Тут проти себе стають дві ґрупи союзів, 1. ґрупа французька: отже Польща, Чехословаччина, Югославія і доволі незясована Ромунія і 2. комбінація італійська, базована на Угорщині і Болгарії з приязними відносинами до Греції і Туреччини. За вплив на тамошні столиці йде завзяте змагання, за Відень, Будапешт, Білогород, Софію, Прагу, Букарешт. Але *скрізь помітне ослаблення позицій Франції*. Австрія зліквідувала свій затяжний конфлікт з Італією. Югославія і Ромунія йдуть своїми дорогами, які де-далі щораз частіще відбігають від французької лінії. Впливи Італії натомість зростають. Також тамошні торговельні впливи Німеччини, дарма, шо Франція пробує втримуватись в той спосіб, що дає Австрії позичку 100 міліонів долярів, обіцює велику позичку і полегчі Угорщині, тощо. Через Рим - Відень - Берлін встановлюється лінія доволі зближеної приязної італійсько-німецької політики на Балкані. В того рода політичних умовах, Австрія доволі легко збулась своїх репараційних зобовязань, використовуючи зручно конкуренцію Франції і Італії.

Осьтак бачимо, як з одного боку Італія за підтримкою Анґлії, а з другого боку Німеччина за підтримкою американського капіталу, шораз рішучіще підважують систему европейських французьких союзів.

Щойно з перспектив *ліквідації французької геґемоніяльної політики в Европі* можна розуміти джерела польськоко зовнішньополітичного імпасу. Бачимо знаменні розвитки: зліквідувавши фронт боротьби над Райном, Німці повертаються обличем до Польщі. Будують панцирні кружляки призначені для підтримки Східних Прус; приймають тзв. Ostprogramm і віддають сотні міліонів марок на відборонне посилення своїх східних провінцій; підносять мита на польські аґрарні продукти і тим попросту зривають польсько-німецький торговельний договір. Разом з тим, німецька аґітація за ревізією своїх східних кордонів прибірає незвичайно ітенсивні вияви. Є це попросту німецька політична офензива на Польщу і супроти неї Поляки є нині безсилі.

Ствердимо факти: Побіджена Німеччина стоїть перед велитенською закордонною позичкою. Маленька, $6^{1}/_{2}$-міліонова Австрія дістає 100 міліонів долярів,

Товариство Прихильників Освіти у Львові.

В дні 10. травня ц. р. **Товариство Прихильників Освіти** у Львові відбуло вже свої треті Загальні Збори. Виділ прийшов перед студенство та громадянство зі звітом про діяльність Товариства за час: 17. V. 1929 — 30. IV. 1930, у всіх її ділянках — збірковій, допомоговій, орґанізаційній та культурно-освітній. Збори уділили уступаючим членам Виділу абсолюторію, зі спеціяльною подякою голові Т-ва *през. Володимирові Децикевичові* та вибрали нових членів Виділу. В часі дискусії над звітом обговорено широко проблєму відношення студенства і старшого громадянства. Голос забирали представники обох сторін і незвичайно цікаву й першу цього роду дискусію у нас, ми передамо другим разом в окремій статті. Почесними членами Товариства іменували Заг. Збори: *Ексц. Митр. о. Андрія Шептицького* та основника Т-ва *проф. Д-ра Станислава Дністрянського*. Крім цього, висловили *Дрові Володимирові Левицькому*, містоголові Н. Т. ім, Ш. подяку за мужній виступ в обороні науки.

Товариство Прихильників Освіти у Львові, це як відомо, допомогова централя українського студенства. Його завданням нести студентській молоді моральну та матеріяльну поміч. Ці свої завдання воно поширило від часу свойого заложення дуже широко і зокрема за останній звітовий рік воно може похвалитися гарними успіхами.

У вересні 1929 р. Товариство перевело збірку в „дні студента“ на допомоговий фонд студенства. Ця збірка, субвенції деяких громадських рад і виділів, окремі датки на заклик Т-ва в лютому ц. р., і членські вкладки дозволили Товариству приходити з помічю студенським товариствам й окремим студентам(кам).

Студенським товариствам й установам у Львові, Варшаві, Кракові, Вильні, Данціґу, Празі, Подєбрадах і Парижі уділено підмог на суму 6.667·80 зол., а поодиноким студентам і студенткам довго і короткоречинцевих позичок на суму 10.640·80 зол.

Опріч цього, Т-во удержувало своїми субвенціями, які винесли разом 10.630 зол. 63 сот. Академічний Дім у Львові.

При Товаристві існують окремі секції для студенства та його справ. І так існує секція для справ фізичного виховання, „Українький Студенський Спортовий Кружок“, мистецька секція „Хмаролім“, яка уладила досі 2 сцен. вистави і 2 драматичні вечорі, наукова секція, при якій існують „Кружки Українiстів та Істориків“, і секція для справ студенток, яка обєднує всіх студенток у Львові і перевела в дні 29. березня цього року перший зїзд укр. студенток.

Зі студенським життям та студенськими товариствами в краю і за кордоном стоїть Тов. Прих. Освіти в постійному звязку. Воно заряджує також Акад. Домом, в якому дістає мешкання ок. 110 студентів, має нагляд над дешевою студенською харчівнею Кооп. „Студенська Самопоміч“ у Львові. За його співучастю створено між студентами кредитову кооперативу „Студенський Лихвар“.

Вкінці Товариство веде заходи для сцентралізування всеї збіркової і допомогової акції для студенства. Від „Основи“ в Данціґу і „Цесуса“ в Празі воно одержало у формі довжних скриптів претенсії до їх довжників, з яких багато сьогодні покінчило студії і мають вже свої власні становища. В ційже справі веде Виділ Тва переговори з віденським Товариством Прихильників Освіти. В найблищому часі, Товариство пічне стягати ці студенські довги і вони стануть основою дальшої допомогової акції Товариства.

Це в короткому головні моменти діяльности Товариства. Але вже з тих кількох слів і даних можна знати, яке велике значіння має це Товариство для студенства і яку велику й визначну ролю воно відіграє в його життю. І тому громадянство мусить масово піддержати своїми датками і членськими вкладками Товариство Прихильників Освіти у Львові та дати йому змогу ще краще розвинути цілу діяльність. — *Ратай*,

Малий Фейлетон.

„...У Варшаві закладається Український Науковий Інститут“... — (З ґазет).

О, Інституте благородний!
Чи це не історична мить?
Таж ти від вищих до народних
Всі школи мусиш замінить!

Засяло сонце у віконці!
Направду щедрий нині пан,
Хоч і для смирних „закордонців“,
А не для впертих „горожан“.

О, Інституте! Слів за мало!
Свідоцтво часу і людей!
Тебе ми разом з персоналом
Колись обернемо в музей.

К. КОСТЯНТИН.

ЄВГЕН ОНАЦЬКИЙ.

Паневропа і Антіевропа.

I.

Питання про Паневропу, або Зєдинені Держави Европи, або про Загальну Европейську Конфедерацію, — ось вже пять років, не сходить зі сторінок европейської преси. Головним пропаґатором Паневропи являється австрійський граф Куденгове-Калерґі зі своїм часописом „Паневропа“, що друкується у Відні. Пропаґаторами сеї ідеї є теж французькі політичні діячі — Еріо та Бріян. Завдяки головно впливам Бріяна, питання про Паневропу вийшло навіть на широке форум Ліги Націй і породило так звану Митну Конференцію, що закінчилася проте повним крахом.

Перед Гаґською Конференцією, Президент Паневропейської Унії звернувся до цілого світу з вельми патетичним і зворушливим закликом:

„Питання про Зєдинені Держави Европи є понадпартійне питання, бо вирішення проти, чи за Европу є питанням не так *партії, як сумління.* Здорова гуманна мудрість народів змагається за Паневропу, що забезпечує мир і економічне життя. По правді, лише нерозважна політика може увіковічнювати у европейських народів взаїмні почуття ненависти і готувати війну, що її фатальні наслідки можна предсказати заздалегідь: руїна Европи, її народів, її цивілізації та її економічного життя. Лише система економічного божевілля, може затримувати ту митну політику, що своїми барєрами штучно розбиває єдиний европейський ринок і підвищує ціни на продукти...“

Се власне є головний зміст заклику. На жаль, автори сього заклику поринаючи в образ своєї чудової мрії про братерство народів, заплющуюють очі на реальну европейську дійсність і в тому мало чим відріжняються від всяких інших утопістів, що приносять людству по за своїми мріями, більше лиха, як щастя (згадати комуністичний „рай“). Навмисне чи не навмисне, вони не хотять нічого знати про ті відносини, які ще досі існують поміж переможеними і переможцями великої европейської війни; вони нічого не хочуть знати про ті жахливі *моральні* рани, що ще досі кріваляться у цілої низки европейських народів, і стаючи на чисто матеріялістичну точку погляду, гадають зарадити лихові і звязати до купи в одній Конфедерації держави великі й маленькі, сильні й знесилені, багаті і бідні; гадають можливим викликати братню любов поміж переможеними і переможцями, залишаючи переможцям всі їх силоміць і насильно здобуті прерогативи. Така Конфедерація, як писав один німецький часопис, таке паневропейське обєднання, що виходить зі „статус кво“ теперішніх кордонів, лише освятило би навіки французьку геґемонію, а це означало би для нас постійну мізерію й економічне рабство Німеччини з її нерозвязаним данціґським питанням, з її раною Горішнього Шлеску, з її так званим „коритарем“ і т. д. Ми ще дуже недавно мали на Гаґській Конференції нагоду переконатися, чого власне хоче Франція... і ми, знаємо, що в ній менше, ніж дебудь інде можна було би знайти духові передпосилки для паневропейського обєднання, з його необхідною повною рівністю всіх держав - співучасників“.

„По правді, пише також італійський місячник „Антіевропа“ (ч. III. за 1930 р. с. 863) паневропейська мрія видається нам машкарою запроєктованої великої геґемонії, задуманої не лише на шкоду Італії, але й цілої Европи... Ми ніколи не зможемо увійти в яку будь европейську федерацію, що загрожувалаби нам лише пониженням, особливо з огляду на наш теперішній цілком відмінний (фашістівський) дух“.

„Подібне обєднання — пише та-ж таки „Антіевропа“ (за 1929 р. ч. 6 с. 424) — коли-б було переведене в життя, утримувалоби, і навіть увіковічнилоби теперішню европейську нерівновагу з її насильницьким імперіялізмом Націй, що затримують панування над кольоніями і володіють сирівцями, і мають таким чином повну можливість переводити контролю над тими, хто ані кольоній ані сирівців не має...“

Але досить... Для кожного Українця, свідомого своїх національних цілей, свідомого того незносного стану, в якому нас тримає теперішній „статус кво“, відношення до ідеї Паневропи мусить бути цілком ясне, — ми не можемо бути з тими, хто те „статус кво“, намагається навіки закріпити...

А проте — ні!

Проте і у нас питання Паневропи виноситься на форум політичного життя, та ще в добавок в найбільш невідповідній, сказав би, в антинаціональній формі. Завдячувати се ми маємо Міністру Зак. Справ УНР. Ол. Як. Шульгину.

(Дальше буде).

МІЖ МОЛОТОМ і КОВАЛОМ

Від самого початку існування Югославії, стираються в ній дві сили: сербський централізм і хорватський автономізм, зглядно сепаратизм. Цей останний, в силу ріжного рода внутрішних і зовнішних товчків, що далі все більше та ясніще опреділюється в *ідею повної державної окремішности Хорватії.* Намагання Сербів, примусити насилу Хорватів до співжиття в межах одної спільної держави — Югославії, дають впрост протилежні наслідки. Ідея державної окремішности у Хорватів не нова. В тому відношеню є в них і своя історична традиція, є теж і практична підготовка. А саме, у передвоєнних часах, коли Хорватія входила в склад Угорщини, як автономна одиниця, плекалася пильно серед Хорватів думка про створення своєї власної хорватської держави. Тоді теж і оформився той політичний ідеал Хорватів, що тепер ніяк не може помиритись з централістичною сербською державницькою ідеєю.

Якіж вигляди мають Хорвати на створення та закріплення власної, окремішної держави? Вони не є рожеві! *По перше:* В сучасній Югославії живе 2 міліони і 700 тисяч Хорватів, а з того числа 2 і пів міліонів живе на етноґрафічній хорвацькій території. Цих 2 і пів міліонів Хорватів малиби власне творити свою окрему державу, а це не легко хочби з огляду на фінансові тягарі, що мусілиб лягти на плечі громадян такої малої держави. *По друге:* Хорвати заселюють історичні землі Хорватії, Слявонії і Дальматії та частину Боснії. Не легко буде перетягнути межу поміж Сербією та майбутньою хорватською державою так, щоби не зачіпити дразливого питання мішаних областей. Це відноситься в першу чергу до східної частини Хорватії, яку у великій мірі заселюють православні Серби. Очевидна річ, що Хорвати будуть обстоювати свої претензії до тої частини Хорватії на підставі історичного права, а Серби на підставі права національного. *Трете:* Виступлення Хорватів з державного югословянського „звязку“ означає відсунення Сербії від морських пристаней, за що властиво Сербія й змагалася цілі століття, а з окрема підчас останньої світової війни. Державне усамостійнення Хорватії загострить у Сербів питання доступу до пристаней до тої міри, як це було у них перед світовою війною. Сербія зажадає безсумніву доступу до пристані Спалято, шляхом щонайменше невтрального коридора. А це означалоби прорізання в поперек хорватської державної території. *Четверте:* Дуже замотаним і важким являється питання дальшого буття третої складової частини сучасної Югославії, а саме: терірторії Словінців, що її Хорватія відділює від Сербії. На випадок державного усамостійнення Хорватії, терірторія Словінців втратилаб звязок зі Сербією. Хоча Словінці не є приклонниками сербського централізму, то всеж вони не бажають роздроблення сучасної Югославії. Усамостійнення Хорватії поставилоб перед Словінців конечність творити й собі свою окрему державу, або приєднуватись до Хорватії, або шукати способів продовжування державного звязку зі Сербією. *Пяте і найважніще:* Хорватська терірторія лежить в самому осередку суперництва і змагань за опановання адрійського моря з боку чотирох націй та держав: Італії, Німеччини (через Австрію), Мадярщини та Сербії. Цей факт якраз і придає величезне міжнароднє значіння хорватсько-сербському змаганню і через те, стільки уваги присвячує політичний світ Европи тому спорові та його розвиткові. У ворогуванню Італії зі сучасною Югославією, Хорватія стоїть у ворожому до Італії таборі і на випадок усамостійнення вона мусілаб взяти на свої плечі весь тягар натиску з боку Італії. Що це не булоб легко, не треба нікого переконувати. З другого боку, хоч Мадярщина в дану хвилю не витягає явно своєї руки по хорватську терірторію, а разом з тим по доступ до моря, то всеж, — такої можливости, а навіть необхідности вона не вичеркнула зі своєї найблищої політично-державної програми. Ці пляни Мадярщини зближують власне взаїмно Мадярщину з Італією та роблять їх покищо (а може й на довгий час) природними союзниками.

Всі ці труднощі без сумніву позбавляють акцію Хорватів, рішучости і безоглядности, а Сербам значно облегшують пропаґанду серед Хорватів та в Европі, за конечністю та доцільністю заховати на далі ненарушимим югословянський державний звязок.

Вже може недалеке майбутнє покаже, чи Хорвати є рішені за всяку ціну сучасний державний звязок зі Сербами зірвати. А як що так, то помимо всіх труднощів, жадна сила не вдержить народу в чужих і ненависних йому рямках, якщо той народ освідомив собі бажання жити власним, окремішним життям.

Е. З.

Живий етноґрафічний музей.

Таким іменем охрестив хтось Кавказ. І справді на Кавказі находиться ціла низка ріжних і найбільш ріжнородних племен і народів, що жили там і живуть зовсім замкненим, відрубним, кожне для себе, — життям. В диких гірських дебрах находили собі пристановище та захист і тамже осідали на постійний побут одне по одному — ріжні племена, що їм в їхніх мандрівках Кавказ видався обітуваною землею. Всі ці племена і народи, з огляду на природні (ґеоґрафічні) тяжкі умовини звязку та комунікації, та з огляду на звязану з цим їхню відрізаність від решти світа, заховали найдовше, бо аж до наших днів, богато своїх первісних старих звичаїв. На прикладі кавказких племен, можна з великим успіхом прослідкувати хід і основні лінії громадського та соціяльного розвитку усіх народів взагалі. Таким чином Кавказ міг би бути дуже вдячним і незвичайно цінним досвідним полем для научних, соціольґічних дослідів. Одначе варварська рука московського большевизму не здержалась перед поголовним нищенням й цего—„етноґрафічного музею“.

Чим цінний цей „музей народів“? В першу чергу тим, що на Кавказі можна зустрінути ще й сьогодня дуже виразні сліди всіх ступінів розвитку та орґанізації людської спільноти. Від первісної родинно-племінної будови (формації), через суспільні устрої: февдальний, монархічний, буржуазно-демократичний — ось ці ступні розвою, що їх можна дуже виразно прослідити на живому прикладі кавказких племен і народів.

У Осетинів, наприклад, немає й досі сильніщих натяків на суспільне зріжничкування. Цим племенем не править ніяка суспільна чи політична ґрупа. В них правителями є старі люде, голови родів. Спори в них розвязує і розсуджує особиста крівава пімста, або часом так звані розємчі суди. Немає в них теж зрозуміння для індівідуальної (одиничної) відповідальности. Тому теж месник, не звертається проти того хто йому особисто кривду заподіяв, але проти найкращого і найбільш вартісного представника роду чи племени, до якого належав той, хто заподіяв кривду. В звязку з цим треба додати, що вони не відріжняють припадкового душегубства, кривди, заподіяної нехотячи від свідомого злочину (душегубства, то-що). Незаплачення на час затягненого довгу оцінюється там як свідоме злодійство.

Один ступінь вище, піднялися споріднені з Осетинами племена, що живуть в долинах рік Куртатінск і Таґаурск. Суспільне зріжничкування серед них довело до витворення чогось в роді боярської суспільної групи. Ця група поставила себе на чоло згаданих племен і була до недавна значно упривілійована. Це ґрупа великих земельних власників.

На прикладі іншого племени, а саме Інґушів можна точно прослідити таксвану „варяжську теорію“. У них далеко виразніще і майже безпосередно можна простудіювати причини і процес, що довів, подібно як на Київській Землі, до покликання чужих володарів „варягів“. Ці чужі володарі користувалися серед Інґушів князівською владою, що до змісту і що до форми. Одначе їхня поведінка стала з часом настільки невинослива, що Інґуші підняли повстання проти них та їх усунули. Це ділялося майже безпосередно перед російською окупацією Кавказу.

Життя та буття Кабардинців може знова достарчити незвичайно цінних матеріялів, до історії первопочинів та завязків февдального устрою взагалі. Боротьба родів і дрібних племен серед Кабардинців довела до зорґанізовання могучої февдальної касти. Перед приходом московської інвазії, серед Кабардинців був дуже строго переведений розподіл правлячих, васальних і панщизняних суспільних ґруп.

На ще вищому ступні розвитку стояли Даґестанці. Вічні межиусобиці серед даґестанських князів довели до того, що один із них вибився на чоло, знищив решту соперників і проголосив себе абсолютним володарем Даґестану.

Цікавий і повчаючий характер уявляє собою історія суспільного розвою серед кавказьких племен, що жили над Чорним Морем та займалися торговлею й купецтвом. Серед племен Шапсуґів, Абадсехів та Черкесів, держали місцеві князі в своїх руках всю повноту влади так довго, доки не зросли в силу місцеві торговельні ґрупи. Поміж князями і купцями йшли довгий час завзяті змагання. Змагання ці кінчилися в більшости випадків угодою поміж князями і купцями. Не обходилося однак й там без революцій. Одна із них, що її зорґанізувало купецтво Шапсуґів, зачалася наприклад від того, що князь Шерльотуков напав одного разу на купецьку каравану. Це послужило гаслом до повстання і до прогнання князя Шерльотукова. Він знова, в свого чергу, звернувся до цариці Катерини II. за помічю. Діставши цю поміч в силі козацького відділу з одною гарматою, так налякав вистрілами з гармати своїх одноплемінців, які до того часу не бачили й не чули такого дива, що повстанці піддалися. Але мимо це, князь від того часу ділився владою з народним представництвом (себто, представництвом купців).

Цих кілька прикладів вказує, наскільки цінним для наукових дослідів міг бути Кавказ, цей живий етноґрафічний музей племен і народів. — *І-р*

Століття відродження Греції.

З приводу виставки в „Нац. Музею у Львові.

Греція святкує цього року століття свойого освободження з під турецького панування. Святкування цеї річниці відбилося далеким відгомоном в цілому культурному світі. Адже наша цівілізація побудована у великій мірі на грецькій культурі; адже боротьба Греків за незалежність в третьому десятилітті мин. віку, була вістуном відродження й оживлення національних рухів, „весни народів“ в Европі.

Ідея незалежности Греції родилася в часі культурного відродження грецького народу, під впливом ідей французької революції, наприкінці 18-го і з початком 19-го віку. Подвижником незалежницького руху була грецька політична еміграція в Европі, згуртована у визвольницьких товариствах й орґанізаціях. В краю приєдналися до цього руху найперше низчі верстви суспільности, — „черпь“, потому духовенство, а згодом „фанаріоти“ — грецька аристократія, дуже часто близька султанському тронові і вкінці, грецьке купецтво, сильне своїми багацтвами та звязками.

По віденському конґресі та скріпленню абсолютизму в Европі, грецькі революціонери мусіли перенестися на українську терірторію, де в Одесі заснували своє „Товариство Друзів“. Росія піддержувала грецьких націоналістів, бо їхні змагання йшли по лінії російських замислів: поділу Туреччини і здобуття Царгороду.

Боротьбу за незалежність Греції започаткувало повстання одного турецького паші, який закликав до спільного виступу всіх християн Турецької Імперії. Грецькі добровольці пробували тоді перейти з Росії через Прут на турецьку терірторію, але спроба скінчилася невдачею. Щойно 25. березня 1821 р. митрополит Ґерманос з Патроса, підніс біло-блакитний грецький національний прапор і візвав Греків до боротьби за волю.

Боротьба тягнулася майже вісім літ, з початку тільки на грецьких островах і в грецьких горах. Провідники повстання гинули один за одним. Між іншими, Турки повісили царгородського патріярха. На їх місце приходили все нові;

ОЛЕСЬ БАБІЙ.

ЗІ ЩОДЕННИКА ЕМІҐРАНТА.

Десь далеко за мною поле боротьби. Десь далеко, десь давно.

Кожна дійсність стає казкою, леґендою, спогадом. І вжє лише наче чарівну казку згадую ті дні, коли наші пальці все пахнули динамітом, коли наші душі були як динаміт, що вибухає, горить, руйнує.

І коли передімною пливуть грізні, громоносні, але чарівні хмари спогадів про дні боротьби за волю, то між тими хмарами все являється ясною зіркою спогад про тебе моя незабута, утрачена синьоока дівчино.

І щоби втишити мою тугу за рідним краєм і за тобою, щоби напитись солодкого вина спогадів, я списую осьтут історію нашої любови... Нехай не пропаде вона в морі забуття і нехай її прочитають твої сумні, задумані очі...

Таке було все просте і звичайне: Ти втікла з півночі від ворожої навали, і спинилася в місці над морем, де я перебував, як вожд повстанчих тайних орґанізацій серед моряків.

Ми познайомились з тобою припадково на березі моря, ми бачились майже щодня.

Чи я покохав тебе відразу?

Ні, ти манила мене нераз, як море, але й відштовхувала, проганяла бичами іронії і глуму, як холодна, морська глибінь таємнича, проганяє, відстрашує нас.

Я оминав тебе, незапримічав.

Тільки раз, коли твоя пісня линула над морем, як підстрілений альбатрос, в моїй душі збудилося щось таке ніжне тужливе, наче відгомін твойого співу:

„Ви не знаєте, що я думаю, як стою я мовчазва бліда“.

Зачарований піснею, я хотів поговорити з тобою, зробити тобі якусь приємність: з великим трудом я назбирав на узгіррях у ліску ягід і приніс їх для тебе на листку лопуха.

— Панно! я назбірав для вас ягід; — прошу — це за вашу пісню... говорив я ніжно, несміливо.

Ти зїла спокійно всі ягоди, і неподякувавши мені навіть за труд, почала ще й докоряти:

— Ах! Навіщо ви збірали ті ягоди? Я так не люблю ягід! Ха, ха! Як вам не соромно збірати ягоди для дівчат мов закоханий ґімназіст. І це називається: „революціонер“, Ха, ха!

Ти дивилась на мене так насмішливо й лукаво, що я спаленів і мовчки відійшов від тебе, огірчений, сердитий!

— Ніколи не буду говорити з нею! Бездушна, холодна, злобна, іронічна! —

І я пішов до тих дівчат, що не були варті завязати шнурівки черевиків твоїх...

Коли другого дня переходив я біля твойого дому і не хотів до нього вступити, як давніще, тоді ти виглянула крізь вікно, довго дивилась за мною, потім нагло зникла за занавіскою мов сонний привид, і за хвилину мені наздогін полинули мідні, бурхливі пристрасні акорди твойого фортепяну: От так, наче-б твоя ніжна рука кидала дорогі діяманти за мною.

Ти грала улюблену „Пісню Сольфейґи“ Гріґа, вливаючи в кожний згук таку шалену пристрасть, якої я ніколи в тебе не міг сподіватись і таку безмежну ніжну тугу, що здавалось не струни дзвенять, а говорить твоя душа, стужена, сумна, наболіла і скрито пристрасна.

Я станув в алеї мов скамянілий:

— Так! Твоя душа говорить тільки в звуках, в музиці, — а в розмові даєш мені тільки образ своєї маски холодної, байдужої, мертвої. Бо тільки музикою говорить душа; — словами говорять уста і холодний мозок.

А за годину ти вже стояла на березі моря сумно задивлена в далечінь. Надіючись, що в твоїй розмові вже буде та ніжність і сердечність, щирість, що й у твоїй грі, я підійшов знов до тебе:

Панно! Я чув вашу гру... ваша гра мені так подобається... що...

— А ви мені завжди страшенно неподобаєтесь! — відповіла ти гордо, сміливо, холодво...

— Яке холодне, камяне серце криється під мягкими грудьми тої дівчини — думав я, відходячи від тебе розчарований.

А може, може справді жінка, так як та рожа, що чим шляхотніща, тим більше має колючок? А може тому така колюча, що найшляхотніща між шляхотними? і найніжніща між ніжними?...

* * *

Чи ти була красунею?

Ні... ти була одна з тих дивних жінок, яких так само можна назвати поганими як і прекрасними... одна з тих, які в деяких ментах чарують нас, манять... як пишні рожі, а в деяких стають нам нецікавими, байдужими, або незамітними, як фіялка: Твоя висока худощава постать чомусь все нагадувала галузку верболозу, що тремтить на вітрі, а твої недорозвинуті груди, напружено стиснені уста нагадували мені все, що я нераз бачив кращих жінок як ти... Але твій усміх, — ні про той усміх я не можу ніколи згадати спокійно, без туги і болю в душі...

Але твій усміх... ні я не знаю слова щоб змалювати його...

За той усміх називав я тебе Джіокондою, бо він нагадував усміх Монни Лізи.

Ти не була красунею. Але в твоїй найглибшій істоті було щось, що манило всіх до тебе, так як манить чистий кришталь, як манить море, як манить високі шпилі гір і далекі екзотичні країни... глибокі праліси і дикі пустелі.

(Дальше буде).

„сотні лягали, тисячі натомість ставали до боротьби“. Її відгомін доходить до Европи і звідти почали зголошуватись на поміч Грекам добровольці, між ними й відомий англійський поет Байрон. Туреччина виснажена партизанськими боями з повстанцями, прикликала на поміч Єгиптян під проводом паші Мегмета Алі. Його військо вишколене на европейський спосіб побило Греків та почало випирати їх з позаниманих міст та околиць. Невдача Греків заворушила цілу Европу і під натиском европейської громадської опінії, Росія, Франція й Анґлія виступають в обороні незалежности Греції й починають воєнні кроки проти Туреччини. Інтервенція триває майже два роки і кінчиться визнанням грецької незалежности Туреччиною дня 22. березня 1829 р. і льондонським трактатом в дні 3. лютого 1830 р., який закріпив остаточно існування незалежної грецької держави.

З того часу Греки почали уладжувати своє власне державне життя. У вірі, що чужий володар заведе в державі порядки, закликають на свій трон чужі королівські роди. Одначе чужі королі не все вміються справитись й панувати над Греками і це стає початком довголітної внутрішної боротьби в Греції, на підложі інколи дуже різких ріжниць, між ріжними грецькими племінними ґрупами. Щойно за міністра Венізельоза в Греції заведено одну мову державним законом.

В річницю освободження Греції приладив у нас одинокий „Національний Музей“ у Львові, виставку, що має унаглядняти звязки України з Грецією та її давньою і новою культурою. Це доказує з одної сторони, що музей вміє бути дуже чутким й живим резонатором близьких і далеких актуальних подій і справ. На жаль, з другої сторони, для загалу нашого громадянства і головно... преси, такі справи, як чужі річниці — речі здебільша чужі й байдужі. Не вміємо знаходити та цінити звязків між нашим і чужим політичним і культурним життям, ні в минулому ні — в сучасному.

Що ми маємо спільного з далекою Грецією, про це говорив дир. Свєнціцький на отворенні виставки і це показує сама виставка. Це сліди грецьких культурних впливів на Україні, що починалися перед 2500 літами і культурні звязки впродовж цілої нашої історії і сучасности. Хто хоче, може дошукатися і політичних звязків: впливів Греції і Візантії на творення української державности й нації, а в трицятих роках минулого віку відгомону на Україні боротьби Греків за незалежність і звязку також нашого відродження на Зах. Землях в 1848 р. з грецькими змаганнями... — *Б. К.*

Виставка отворена в Нац. Музею, Львів, Мохнацького ч. 42., до 25. травня ц. р.

ЛИСТ З КРЕМІНЦЯ.

Як хто святкує Шевченківські роковини.

Кремінець, на Вол. 12. V. 30.

Святочна Академія в 69 роковини смерти Т. Шевченка відбулась у нас 11 травня ц. р. Вже кілька років не святковано в Кремінці Шевченкових роковин. Тому я з радістю прочитав повідомлення про сю — „трохи“ запізнену Академію. Академія почалася з „академічним“ українським одногодинним запізненням. Саля світила пусткою, бо прийнявши в рахубу студіючу молодь, а навіть і смотриків, на салі було не більше як 250 люда! Це вияв не так уже малої національної свідомости, як радше вияв... цівільної відваги місцевого українського „проводу“.

Почалося з Заповіту, але... зміст Заповіту певно не подобався впорядчикам, а тому був опущений; *проспівали лише перші і останні чотири рядки!* Це новість, здається небувала на всій Україні. Настрій впав. П. *Веселовський* виголосив довгеньку вступну промову на тему: „Виїмкове становище Шевченка“. Промовляв виразним і чітким голосом, але промова починалася фразами про „погребні дзвони, які після смерти Шевченка продзвонили вічну память і Україні“. Потому промова перейшла в химерну плетеницю ріжних загальників. Так і погребав чоловік справу й оком не зморгнувши. Виразно лише згадано було кілька разів про Міцкевича, до якого прирівнювано Шевченка, подано було одне місце з „Dziad'ів“ а зрештою згадано, що все істотне сказано було преleґентом... на його виступах попередніх років! (Мене до речі поінформовано, що попередніх років він прилюдно не виступав, самже, як кажуть, є професором укр. мови в Liceum im. Czackiego — отже „все істотне“ сказав хиба там?)

Потому кілька разів виступала п. *Дорощуківна* (сольо-спів), кілька раз п. *Данилюківна* (деклямації) і кілька раз п. *Верниківська* (сольо, голос нічого собі, але не вироблений). Коли прийняти на увагу що за вийнятком хору більше нічиїх продукцій не було, то справді не можна вважати програму за надто „святочну“.

Промова бувш. посла з партії УНДО, *Б. Козубського* була загалом досить пересічна. На початку була мова про український степовий „анархізм“, далі, з історії троха про кріпацтво, троха про панування чужинців (як наслідок анархізму), про потребу „обняти найменшого брата“, а головно „об'єднуватися, об'єднуватися і об'єднуватися“, бо брак єдности се корінь всякого лиха! Промова Б. Козубського святочного настрою не створила. Потрібно підкреслити, що всі пісні і деклямації якась зручна рука вибрала такі, в котрих говорилося про кохання, серце, особисте горе, неначеб Шевченко взагалі нічого іншого не написав. Мало того; в програму трапили цілком не відповідні до „святочної академії“ романси Олеся („О не дивуйсь, що ніч така блакитна“) оздоблені провінціяльною кокетерією і інші оперетკові речі (відспівано поза програмою: „Чорной хмарою діброва“). Продукції хору випали на загал добре (що до виконання), але знова всі теми виключно — особиста лірика. На закінчення були відспівані такі „урочисті“ речі як: „В чарах кохання моє дівування“, або: „Од села до села танці та музики, курку яйця продала, маю черевики“, а після того безпосередньо, мов на глум з вирізаною серединою — *Заповіт!* Коли до загальників виголошених першим промовцем про „твір ґеніяльного Шевченка — золоту книгу нашу — Кобзаря“ навязати програму свята, яка чей-же має ілюструвати сю „золоту книгу“, то свято набере відразу „почцівеґо“ характеру і будуть зрозумілі „гойні“ оплески присутнього на Академії п. Старости, який з приємністю споглядав на вмурованого над коном білого орла, що лагідно розпростер крила над тими, хто „підправив“ Заповіта і сполучив його з „од села до села“.

Влаштовував свято „Союз Українок“ і нам дивно, чому наприклад не звязав він сього свята, або зі „святом матері“ або не надав йому хоча-би жіночого характеру. Се булоб більш відповідно і не справило-би такого прикрого враження, якого навіть мистецьке виконання хору не могло вигладити. Що й казати — відтвяткували! Стидно людям признаватись.

Л. З—ко.

Всячина.

Новий металь Форда.

При кінці минулого року Форд випустив зі своєї фабрики новий рід автомобілевих возів, яких складові частини є зроблені з „нержавіючої стали“. Виявилося однак, що матеріял, з якого були роблені згадані автомобілеві вози не мав нічого спільного зі сталею, а є це своєрідна мішанина, що справді має дуже цінні властивости, а саме: цей новий металь не ржавіє, не чорніє, не піддається впливам погоди і є при тому всьому найтвердшим металем з поміж усіх, яких досі уживав фабричний промисл.

Винахідниками цего нового металю були властиво ще Німці, а вживали вони його підчас війни до викладання гарматних цівок в нутрі. Незалежно від Німців, додумалися й Анґлійці до вистелювання гарматних цівок винайденим ними новим металем. Після війни не виробляли цего нового металю, бо його вироблювання потягала за собою величезні кошти. Щойно Форд піднявся виробляти цей новий металь у великих скількостях, чим і обнизив ціну на нього. Американський уряд хоче вжити цього металю, між іншими, до роблення тюремних решіток, бо його твердота унеможливлює прорізування чи перепиловування крат вязнями.

Дивогляди в природі.

В місцевости Шоди Дель в провінції Вірджінія трапилася цікава історія одному буковому дереву. Підчас одної бурі перед кількома роками, дивним способом втратив цей бук всякий звязок з корінням. Буря просто відрізала пень від коріння Здавалобис, що бук всохне. Тимчасом згаданий бук дуже не хотів гинути і продумав собі спосіб, як йому далі продовжувати життя. І тут власне зачинається дивачність природи. Ріс собі біля нього другий його товариш-бук. Галуззя нашого бука вже раніще позаплутувало своє галузя з галузям товариша, і коли трапилося нашому букові підчас бурі нещастя, галуззя його вгризлося в галуззя та рамена сусіда. Таким чином, на долю товариша припало кормлення себе і пошкодованого бурею бука. Це завдання виконує непошкодований бук з великою посвятою, бо ось вже кілька років однаково зеленіє віття обидвох згаданих товаришів-буків.

Новий тип скорострілa в большевицькій армії.

Недавно випущено з большевицьких фабрик і передано до користування большевицькій армії новий тип легкого скорострілa, який має бути найліпшим цього рода скорострілом взагалі. Має він бути далеко кращим що до швидкости і справности стрілу, ніж знані у військовому світі тзв. скоростріли Люїса. Винахідником нового большевицького скорострілу має бути Деґтирьов, а виробляють його виключно большевицькі фабрики зброї. Важить він всего 8 кґ. (Люїс важить 14 кґ), і видає на мінуту 150 стрілів (Люїс — 125 стрілів). Кулі до нього ті самі, що й у звичайних крісах, яких вживає большевицька армія. Скоростріл може досягати ціль на віддаль 1300 метрів теоретично, практично однак на віддаль 600 — 800 м.

Де міститься рай для вивірок?

Недалеко Ню-Йорку, в густому лісі стоїть обширний дім, в якому міститься фарма для вивірок. В цьому домі живуть сотні вивірок всякого ґатунку. Доглядає їх закохана у вивірках пані Др. Пувер. Під її опікою почувають себе ці звірятка так добре, що коли їх опікунка випускає на волю, то вивірки далеко не відходять і скоро вертають до свойого раю. І справді, коли зайти до фарми то легко замітити, що властиво вивірки являються панами дому, а пані Пувер є їхньою субльокаторкою. Мають ці вивірки у цій фармі усі можливі вигоди, богато зелені, гиляк, вибагливої їди (найкращих горіхів), богато сонця і привітної балачки з ними з боку пані Пувер. Не диво, що там почуваються вивірки наче в раю і не хотять відтіля відходити.

КОМУНІКАТИ.

АРХИЄРЕЙСЬКА ПАНАХИДА

відправиться у Львові, дня 20-го травня 1930 о год. 7-ій вечір в церкві св. Юра *з нагоди десятьліття смерти начальника ґенеральної булави У. Г. А. бл. п. полковника Альфреда Шаманека.* Українські установи просимо о числену участь. — У Львові в травні 1930. *„Молода Громада“.*

— —

До Товаришів матуристів коломийської української ґімназії з року 1905.

По думці ухвали Першого Зїзду відбудеться **Другий Товариський Зїзд** дня 5-го липня 1930 в Коломиї о год. 8-мій рано в салі осьмої кляси.

Підписаний Комітет просить всіх Вп. Товаришів на зїзд конечно прибути.

Зголошення просимо слати на адресу: ОЛЕГ КАЛИТОВСЬКИЙ учитель ґімн. Р. Ш. в Коломиї — „Народний Дім“.

За скликуючий Комітет:

Др. Никифор Гірняк, Олег Калитовський, Іван Рудницький.

Союз Українських Купців. — 1. В справі *вимірів оборотового податку* С. К. У. звертається до своїх членів, щоб наколи виміри є вищі від минулорічних, подавали близчі відомости до відома виділу С. У. К., в як найкоротшому часі. Справа важна і пильна. — 2. **„Вісник торговлі і промислу“**, орґан обєднуючий українську торгівлю і промисл, починає виходити у Львові з поч. червня с. р. Часопис видаватиме видавнича С-ка „Діло“. Редакторами будуть українські фахові, економічні працьовники що й буде запорукою, що часопис стоятиме на висоті свого професійного завдання. Всі члени С. У. К. повинні обовязково цей часопис передплачувати і поширювати між знайомими купцями і промисловцями.

Рідна Школа. — *Нововідкрита Книгарня „Рідної Школи“ у Львові, вул. Сикстуська ч. 20 (ч. тел. 87-42, дім Нар. Гостинниці)* має на складі шкільні книжки, всякого рода літературні та наукові новости краєвих і заграничних видавництв, друки, шкільне та канцелярійне приладдя. Замовляйте і купуйте в цій книгарні, бо тим причинитеся до скріплення і розбудови *Рідної Школи*, в якій кується будучність нашої нації. — Жадайте проспектів та катальоґів.

Філія Союза Українок“ в Перемишлі устроює дня 28. травня бр.

„СВЯТО МАТЕРІ“

Просимо, аби як найширші круги українського жіноцтва нашого города в дні 28. травня о год. 6 вечером явилися громадно зі своїми діточками в великій салі НАРОДНЬОГО ДОМУ, щоб ми гідно відсвяткували сей день.

ПОДЯКА.

Прийміть отсею дорогою Дорогі Ініціяторки мойого Свята згуртовані в „Союзі Українок“ за Ваш щирий труд слова глибокої вдяки від мене — тихої трудовниці.

Високодостойній *Пані Лукіяновичевій* Голові „Союза Українок“ в Перемишлі подяка за влаштовання 50-річною ювілею мистецько-святочним концертом влаштованим в дні 8-ого травня б. р.

Подяка і Тобі Високодостойна Старшино і Тобі Люба Молодіже, що зєдналися у віддані чести для мене, — як і Тобі Велика Українська Громадо Землі Перемиської, що своєю присутністю причинилася до звеличання святочної хвилини.

За приявність на святі і щиро сердечне привітання складаю велике спасибі Високодостойній сенаторці і редакторці „Жіночої Долі“ — *пані Кисілевській*; посолці і Голові Союза Українок у Львові пані посолці *Мілені Рудницькій*; делеґаткам жіночих товариств Вп. Паням — *Мельниковій* із Коломиї, п. *С. Олесницькій* зі Станіславова, п. *Гладкій* з Рогатина; письменникові і редакторові „Загальної Книгозбірні“ *Николишиному*, як і *Олесеві Бабієві*.

Сердечну подяку складаю всім світлим Редакціям, хвальним Товариствам, культурним і політичним Установам, всім землякам, приватним особам, приятелям та знайомим, що зволили вшанувати мій ювілей телеґрафічними ґратуляціями, прегарними дописами, привітаннями та щиримо побажаннями.

Зокрема висловлюю мою щиру подяку всім виконавцям ювілейного концерту, п. *О. Ціпановській* за теплі слова вступного привіту, проф. *П. Волянському* за труд його життєписного реферату, диріґентам хорів п. п. проф. *Клішеві і Пушкареві* та п. *Мариновичівній*, хорам „Бояна“ та місцевих шкільних заведень, паням *Е. Ляхович і Г. Волянській*, маленькому козакови-деклʼяматорові *Олесеві Телесницькому*, та двом дівчаткам, про яких імена не вдалося мені довідати.

За честь і радість, велику подяку і спасибі — прийміть — від вірної вашої

Уляни Кравченко.

В Перемишлі, 16. V. 30 р.

НОВІ КНИЖКИ.

Д. НИКОЛИШИН. **„МАТИ“. Драма в 4 діях.** — *Накладом „Загальної Книгозбірні“ Коломия 1929 р.* — Мабуть ще ніколи не було такої посухи на драматичні твори, що моглиб поповнити наш театральний модерний репертуар. Кожний новий драматичний твір, який зявляється на Божий світ, зустрічаємо з великою радістю і надію про збогачення драматичної літератури. З такими думками забрався я до перечитання нової драми Николишина „Мати“. В драмі „Мати“ автор порушує споконвічну глибоку і безсмертну тему: безмежну любов матері до своєї дитини. Це історія любови, що без вагання жертвує своїм особистим щастям, ради щастя своєї дитини. Автор намагається намалювати образ правдивого щирого кохання, яке живе свідомостю самого кохання і тихо і непомітно промощує шлях для любого серденька. Така любов, — „сильна як смерть“ і коли заходить потреба, то усувається тихо зі сцени життя, аби зробити щасливим другого. Не дивлячись на те, що автор мав до мережання гарну канву і золоті нитки, драма „Мати“ випала сценічно цілком слабо. В цілій драмі відчувається брак живої акції і це робить її непридатною до сцени. Без шкоди для цілости, драму можнаб було обмежити до 2-х дій, бо є місця де герої провадять розумні диспути, але настільки ростягнуті, що мимоволі усувають в тінь правдиву ідею драми. — Можливо, що наколиб автор не перевантажив свою драму балястом по собі розумних, але недраматичних діяльоґів, то ся драма моглаб збогатити наш репертуар, а так... мусить лежати на книгарський полиці і припадати пилом — якаб гарна була драма, але читач минає її — хоч це й сумне явище, але правдиве. — *П. Х.*

—о—

Книга знання. — Українська Загальна Енцикльопедія. — *Під редакцією д-ра Івана Раковського.* Видання Кооперативи *„Рідна Школа“, Львів-Станиславів-Коломия.* — 1 зшиток, вел. 8°. 128 подв. сторін. — *(Буде рецензовано).*

—о—

Prof. Serge Cheloukhin — Senateur. **Pour la défense des droits du peuple Slave Ukraïnien.** — Imprimerie „Politika“ Prague 1930. — Стор. 14.

—о—

Бюлетень Гетьманської Управи Ч. 4. *Квітень 1930 р.* Стор. 24, 4°. — На правах рукопису. —

—о—

Літературно-Науковий Вісник. Книжка V. За травень. 1930. Стор. 385—480.

—о—

Українська Кооперація під Польщею *в році 1928. — Статистика Союзних Кооператив* — Львів, 1929. — *Накладом Ревізійного Союза Українських Кооператив.* Стор. XLIV+29 подв. 4°.

„Що твоє то моє“

або

як українська американська преса поборює в своїй практиці комунізм.

(Всі українські американські часописи проситься о передрук).

Наші „американи“ хороші, славні люди! Вони „нова раса“, боєва, енерґійна, богата. І винахідчиві які!.. Особливож, наші американські редактори — оттак спритні! Що й казати... Винайшли новий, страшно простий спосіб, як редаґувати ґазету. Цей спосіб полягає на цьому, що замість пера—вживають ножиць. В старім закапаренім краю, отакий редактор пише і пише... З чорнила не вилазить. А за океаном, наш редактор ножицями чах-чах, — і готова ґазета.

От що практикується у нас, за океаном. —

Переглядаючи українські американські ґазети за кілька останніх місяців, знаходимо такі передруки:

1. **„Америка“.** (Виходить у Філядельфії, Пенсилв.) „позичила“ собі від нас — 21. XII. 29. в ч. 150 статтю *О. Далекого:* **„Багряна казка“**. В ч. 23 з 25. II. 30. ст: **Базіль Захаров — таємний міліярдер Европи**. В ч. 49 з 29. IV. 30. ст. *Евгена Онацького:* **„Місс Ту і командатор Франчі“**.

2. **„Західні Вісти“.** Ч. 11. з 14. III. 30. ст. **„Нововідкрите племя лісовиків“**. **„13-ка“**. **„З лиця пізнати характер чоловіка“**. Ч. 12. з 21. III. 30: **„Жінка і звичаї“**. Ч. 16. з 18. IV. 30: ст. *Евгена Онацького:* **„Ватикан і Україна“** під зміненим заголовком: **„Найбільший удар для большевиків“**. Ч. 6. з 7. II. 30. статті: а) *М. Сціборський:* **„В конвульсіях кінця“**, б) **„Боротьба з туберкульозою“**, в) **„Боротьба за бігуни“**.

3. **„Нове життя“.** (Оліфент. Па). Чч. 1—2. з 2. I. 30. ст. **„Крила заглади“** Ч. 4. з 23. I. 30. ст. **„Раби машини“**. Ч. 11. з 13. III. 30. ст. **„Жінка і звичаї“**. Ч. 13. з 27. III. 30. ст. **„Ново відкрите племя лісовиків“**. **„13-ка“**. **„Зметалізоване дерево“**.

4. **„Народне Слово“.** (Пітсбурґ.) Ч. 13. з 27. III. 30. — *Павла Марійчина:* **„Спомин“**. Оповідання. Ч. 12. з 20. III. 30. ст. **„Смерть винахідника таємної гармати“**.

5. **Січ.** (Вінніпеґ, Канада). Ч. 6. з 15. III. 30. ст. **„Комахи велити“**.

6. **Український Хлібороб.** (Порто Уніон, Бразилія). Ч. 12. з 31. III. 30. — ст. *І. В.:* **„Еміґрація“**.

7. **Український Голос.** (Вінніпеґ. Кан.) Ч. 51. з 18. XII. 29. ст. **„Між есерами“**. Ч. 5. з 29. I. 30. ст. **„Атос, монаша республика“**. Ч. 4. з 22. I. 30. **„Бразилія, котел народів“**.

Цей список ми моглиб ще довго, дуже довго продовжувати. Стверджуємо, що нема в Америці **ані одної** української ґазети, яка повними руками не черпалаб з нашого скромного перемиського тижневника. І ми не жалієм нікому. „Просимо обідати“... А вже з приємністю стверджуємо, коли знаходимо передруки в *„Свободі“* з Нюйорку і *„Українському Голосі“* в Канаді, бо стоїмо з ними на однакових політичних позиціях. Але... годилосьби принайменче вказати джерело, з якого черпається. Знаємо лише **три** випадки, де називається джерело звідки статті взято. А то, америк. редактори привчились торгувати *чужою* працею, подаючи її за свою „власну“, „оріґінальну“. Про гроші навіть не говоримо, бо наші „американи“ при ред. столиках, мають своє окреме поняття про мораль в бізнесі. Все одно, в нашім старім краю будемо далі **самі** працювати **своїми** головами, дарма, що придалисьби доляри не одному в тутешньої письменницької братії. Аби **Вам** на здоровля —

— славні наші „Американи“... *ер.*

Що чувати в світі?

Рада Ліґи Націй. Минулого тижня почалося в Женеві засідання Ради Ліґи Націй. З нагоди приїзду до Женеви міністрів закордонних справ майже усіх европейських держав, заповідається дуже цікаво розмова поміж ними. Цікаві будуть передовсім балачки і перепалки італійського міністра Ґранді з французьким міністром Бріяном. Від балачок тих може залежати у великій мірі поглиблення чи злагіднення італійсько-французького ворогування. До балачок цих вже заздалегідь приготовлялися, так одна як і друга сторона. Бріян відбув в тій справі балачки з анґлійським міністром Гендерзоном, а Ґранді виголосив велику промову в Римі, в якій з гори закреслив межі в яких евентуально моглаб відбуватися його балачка з Бріяном. Перші перепалки німецького міністра Курціюса з польським міністром Залєским вже відбулися. Курціюс вибрав собі за зброю питання німецьких меншин на Горішному Шлеску, Залєский знова — підвишку аґрарних мит на польську с-г. продукцію, з боку Німеччини. Знаменно, що про хід сутєвих балачок не будуть тим разом видавані офіціяльні оповіщення, а відомости будуть подаватися лише на підставі приватних відомостей та ґазетної розвідки.

Большевики. Недавно відбулося „святочне“ відкриття нового залізничого туркестансько-сибірського шляху. Що правда на його викінчення треба ще чекати з пять років, а може й не дочекатись, але це не перешкодило большевикам запросити на це велике „свято“ гостей з Европи і Америки. Отож один з тих чужинецьких гостей п. Шром, оповідає свої враження з дороги та побуту в СССР. Він пише між іншими таке: „Більше як 1.500 кільометрів ми проїхали через европейську частину СССР, по дорозі до місцевости Таґур (середуща Азія) і скрізь кудою ми проїздили, скрізь бачили ми один і той самий образ. Майже нічого, під зовнішним оглядом, не змінилося у порівнанню з часами передреволюційними, а коли йде про зовнішний вигляд тамошніх людей, то він безсумніву, гірший аніж перед революцією. Опріч безприкладної нужди, ми нічого революційного за весь час нашої дороги не бачили. Коли нам довелось побувати на залізничих стаціях, приглядатися і прислухуватися що говорить між собою народ, то можна було без труду зміркувати, що всі селяне ненавидять комуністів, але вони цих комуністів бояться. Про відношення села до комуністів можна богато дечого сказати, коли дивишся з вікон ваґону на ті безкраї, облогом лежачі ниви. Вже конець квітня, сніг давно вже стаяв, а рука ратає лише тут і там діткнула землю. Коли нам і довелось бачити десь селян на ріллі, то були це „колхозники“. Виходиш з ваґону, зустрічаєш ріжних селян і наче читаєш з їхніх очей їхню думку: „„Сіємо вправді, але лише там де можемо ждати за це від комуністів певних користей для нас (так міркують колхозники). Сіємо стільки, щоби з голоду самим не вмерти (так міркують одиничні селяне власники). З тими засівами ще трохи підождемо, щоби нас пізніще з огляду на спізнену пору, комуністи не могли змусити до ще якихось надпроґрамових робіт і засів (так міркують „кулаки“)““. В тих міркуваннях міститься власне, вся суть сільсько-господарського питання в СССР. Частинно селяне оброблюють землю, але роблять це без пляну і без найменшого замилування та охоти. СССР грозить не лише якісна але і чисельна небезпека в цьогорічній сільсько-господарської продукції. Ту небезпеку моглоб відвернути від СССР, лише любов і запал до праці, а цього якраз зовсім не видко. Навпаки, видко величезне збайдужіння. А ось ми на стації Оренбурґ, на границі европейської та азійської частини СССР. На стації продають в большевицькому буфеті ріжні продукти. Підходимо блище і читаємо оповістки: „Тютюну сьогодня нема“, „Селедців сьогодня нема“, „Сала сьогодня нема“ і т. д. Звичайна мала булочка (так звана французька) коштує 28 копійок (1·50 золотих). Треба додати, що це буфет не приватний, а „казьонний“. Тут в Оренбурзі ми кінчимо нашу подорож по европейськім СССР. Треба закінчити нашу думку і поставити точку в нашій оцінці про европейську частину СССР. Думаємо, що цею точкою, якою найкраще можна буде закінчити наш суд про СССР, буде ота булочка за півтора золотого. Це найкраще зхарактеризує рільничу революцію та її висліди в СССР“.

Китай. Здавен давна існує якась дивна непроходима межа поміж південним і північним Китаєм. Всі зусилля світлих китайських державних мужів, усунути цю межу, пропадали даремно. Цей власне поділ, це розмежовання, є правдивим прокляттям Китаю. Події останних тижнів, зайвий раз доказують, що Китайці й не думають розорати цеї межі. Відомости з Китаю кажуть, що в давній (північній) столиці — Пекіні, творять китайські ґенерали уряд та орґанізують армію проти дотеперішнього китайського уряду, що має свій осідок в новій столиці (південній) — Нанкіні. Головою нанкінського уряду був і є ґенерал Чан-кай-шек. Орґанізаторами-ж пекінського уряду є ґенерали Єн-сі-шан та Фен-ю-сіян (коротко Єн і Фен). Чан-кай-шек з одного боку, а Єн і Фен з другого кажуть, що вони являються визнавцями ідеольоґії молодого китайського націоналізму, а Єн та Фен додають навіть, що вони творять новий уряд для того, щоби він стояв на сторожі чистоти націоналістичної програми вірніще, ніж це робив досі нанкінський уряд Чан-кай-шека. Заяви Єна і Фена треба вважати лицемірними, бо Фен є просто аґентом Москви, а цілий творений ним уряд, це діло большевицьких рук і грошей. Що воно так справді є, про це можна довідатись з відозв виданих Єном і Феном, в яких вони оклевечують нанкінський уряд за те, що він довів до непорозумінь і війни з СССР, бо на їх погляд „СССР і Китай є нероздільно звязані ґеоґрафічними умовинами“. Про правдиве обличча Єна і Фена свідчить і те, що вони призначили вже в Москву свойого представника, якого там збираються приймати дуже тепло, як це видно з преси, котра своїми статями ставить вже сьогодня тріюмфальну браму „представникови дружнього уряду“. Як ця „дружба“ скінчилабся для Китаю, колиб він не найшов потрібної внутрішньої сили для протиставлення себе всяким большевицьким аґентам, — про це не трудно здогадатись.

Бельґія. Тиждень тому ми писали про врочисте святкування Бельґією свята з нагоди 100-літної річниці зриву до самостійного, незалежного від Голяндії, державного життя. Та ось зайшли події, які закаламутили оту врочистість. Події ці самі собою й не такі важні, але важні ті причини, на грунті яких такі події трафляються і будуть далі трафлятись. Діло в тому, що в склад бельґійської держави входять два народи — Флямандці і Вальонці. Перші посвоячені з Німцями, другі з Французами. Поміж ними йде від довгого вже часу боротьба за рівноправність. Дуже гострі форми приняла ця боротьба в ділянці рівноправности мов. І ось на тому тлі склалася власне та подія, що закаламутила врочистість святкования річниці. Воєнний суд в місті Лієж засудив одного жовніра-Флямандця на один місяць тюрми і 15 днів арешту за те, що він відмовився виконувати накази своєї військової влади, доручувані йому у французькій мові. Згаданий жовнір заявив перед судом, що він не розуміє по французьки і що ніхто не може присилувати його виконувати накази, що їх йому доручується в чужій для нього мові. Само арештовання і засуд дав притоку флямандським послам робити гострі закиди в парляменті в бік бельґійського уряду. В богатьох містах відбулися з того приводу бурхливі протестуючі демонстрації Флямандців. В Антверпії знищили демонстранти памятники бельґійських героїв, а після цього пішли під королівську палату, вибили в ній вікна і закидали камінням. Численні демонстрації довели до того, що бельґійський міністер юстиції дав судовим властям доручення тимчасово звільнити засудженого жовніра.

МІЖНАРОДНІ ПОЛІТИЧНІ ПОДІЇ.

Після провокаційного процесу С. В. У. в Харкові, в Москві ведеться черговий провокаційний політичний процес, тим разом звернутий проти анґлійської концесійної фірми п. н. „Lena Goldfields Concession“. Названа анґлійська фірма отримала перед кількома роками від большевиків право, експльоатувати копальні золота над рікою Леною. Недавно большевики перевели масові арешти між функціонарами цеї фірми, під закидом „систематичної шпіонажі і злосливої протирадянської економічної саботажі“, кермованої Льондоном. Московський процес є ознакою, що большевикам не дуже залежить на приязних стосунках з Анґлією. Більшости підсудних грозить розстріл.

* * *

Предсідник фльотової комісії Бріттен, вніс на американськім Конґресі законопроект в справі розбудови американської воєнної фльоти. Мають бути видані 937 міліонів долярів (8 міліярдів польських золотих, без мала тричі стільки, що цілий польський державний бюджет), на будову воєнних кораблів, які є на думку Брітенна необхідні, щоби осягнути зрівнання американської фльоти з анґлійською, усталене на льондонській конференції. Отже як: зброєння чи розброєння?

* * *

Після сензаційної промови італійського зовнішнього міністра Ґранді в італ. парляменті, заговорив в Ліворно сам Мусоліні. Заявив перед стотисячною товпою, що Італія роздавить кождого, хто важиться станути на її шляху до великодержавної могучости. Промова Мусоліні звернута виразно проти Франції, викликала в Парижі чимале занепокоєння. Загострення між обома державами постійно зростають.

* * *

В Льондоні помер провідник лівого крила робітничої партії Джон Гуітлей, відомий зі свого соціяльного радикалізму. В богатьох справах стояв на комуністичній точці погляду. Проте, Анґлійці за ним жалують, бо стратили одну з найздібніщих і найбільш маркантних фіґур свого політичного життя.

* * *

Еспанському урядові ґен. Беранґера вдалось покищо зліквідувати загрозу державного перевороту в напрямку проголошення нової диктатури. Зачинені університети отворено знова.

* * *

В Шоляпур (в Індіях), де в звязку з революцією мали місце криваві бої між індусами і поліцією, проголошено воєнний стан. В цілих Індіях продовжуються масові труси і арешти, місцями вибухають дрібніщі криваві замішання.

* * *

У французьк. міністерстві внутр. справ відбулось довге засідання визначних осіб з франц. судового і поліційного світа, — як твердить преса — в звязку зі справою Кутепова. Шириться вістка, що Французи рішились підняти в тій справі енерґічні кроки.

* * *

Між румунськими партіями лібералів і царанистів розгорілась нова боротьба за особу славнозвісного б. наслідника престола Карла. Лібер‌али закидують царанистам, що хочуть спровадити до Румунії цього скомпромітованого князя. Не є виключене, що румунська распря в справі Карла, прибере форми поважного внутрішнього конфлікту.

* * *

В Німецьких політичних кругах шириться вістка, що нім. посол в Москві фон Діркcен буде скоро відкликаний. Це має бути видимий наслідок погіршення німецько большевицьких відносин.

* * *

В Кракові відбувся міжнародній Зїзд гірничопромислових робітничих орґанізацій. Прибуло богато чужинців, особливо Анґлійців, між іншими провідник анґлійських углекопів, відомий комуніст Кук. Хоч в маскованих словах, чужинці висловлюють польським робітникам свої симпатії, для їхньої боротьби з польською диктатурою.

* * *

Наслідника Ґанді Аббаса Тіябджі, арештовано за принуку до розрухів і засуджено в Джаляпурі на 6 місяців тюрми.

По всій Україні.

Північно-Західні Землі.

3. май на селі. Шкільні круги в селі Лука Велика, при діяльній співучасти учителів з громад Мишковичі та Лучанські Хати, приготовили свято 3. мая. В ночі з 2 на 3-ого травня, обкидав хтось болотом польський герб, що його вимальовали і прикрасили зеленю згадані учителі. Цей факт є знаменний для польсько-українських відносин на наших селах. Знаменне й те, що місцевий війт дістав заздалегідь наказ протиділати сподіваним виступам місцевих селян.

„Вогнем і кулею“. — Такий шумний наголовок дає один із польських щоденників у своїх звідомленнях про процес, що мав на днях місце в львівському окружному суді. На лаві обвинувачених засіли два парубки: Михайло і Павло Гнідеці зі села Сеньківці біля Рави Руської. Перший з них обвинувачений у підступному душегубстві та підпалі, а другий у співучасти в душегубстві та у злочинні оклеветання. Згадані в обвинувачені вчинки виросли на ґрунті завзятої боротьби, яка ведеться вже з давна в згаданому селі поміж табором молодих і старих. Молоді — непримиримі у свойому відношенні до влади, старі — угодово настроєні. Правили селом зразу старі, маючи в своїх руках раду громадську та управу кооперативи. Згодом молоді усунули старих від впливів, захоплюючи шляхом виборів раду громадську і кооперативу. Старі не хотячи помиритись з фактом перемоги молодих, стали вживати заходів в старостві, щоби воно уневажнило вибори. Староство пішло на руку старим, але це мало помогло, бо нові вибори принесли знова перемогу молодим. Тоді старі рішили ще раз внести прохання до староства, щоби воно уневажнило вибори. Це прохання підписав між іншими бувший радний і книговодчик кооперативи Юрко Задорожний. Цього власне Задорожного хтось убив дня 8. листопада минулого року. В звязку з цим душегубством арештовано саме Михайла та Павла Гнідеців, хоча нема і не було доказів їхньої вини. Процес відкладено для покликання нових свідків, що мають свідчити про невинність обвинувачених.

Дикунство. (Чергова профанація стрілецьких могил). — В ночі із 5-ого на 6-ого розкопала злочина рука стрілецькі могили на кладовищі в Козовій. Березовий хрест поломано а терновий вінець кинуто в яму біля залізничого двірця. Це дикунство мало місце в два дні по упорядкуванні стрілецьких гробів місцевим українським населенням.

Процес проти замаховців на минулорічні східні торги пічнеться в дні 26. ц. м. у Львові.

З орґанізаційного фронту.— Посвячення нового пластового прапора. — В неділю, дня 11. ц. м. відбулося в церкві св. Юрія у Львові величаве посвячення прапора першого пластового ремісничого куріня при Т-ві „Зоря“ у Львові, іменем скавтмастра Остапа Вахнянина. Посвячення відбулося в полудне після відправлення Служби Божої Преосв. еп. др. Іваном Бучком. У святі взяли участь усі куріні львівського пластового коша, багато духовенства та народу. Після промови о. посла пралата Куницького та відібрання торжественної присяга поблагословив зібрану пластову молодь митрополит Шептицький.

Орґанізаційний рух на кооперативному. полі. — Кооператива „Народний Дім“ в Скалаті перебрала недавно на себе обовязки повітової

кооперативної централі. Таким чином усунено одно з великих недомагань Скалатщини, а саме брак Повітового Союза Кооператив в Скалаті. — Існуючі досі окремо два кооперативні банки в Борщеві, а саме: Повітовий банк і Український Кооперативний банк — обєдналися. Незадовго відбудуться Загальні Збори обєднаного банку. — В Новому Санчі відбулася 3. травня кооперативна анкета. На 18 кооператив, що є членами Ревізийного Союза Українських Кооператив, вислало своїх представників 14 кооператив району Н. Санч. Представниками було 27 селян і 10 священиків. Намічено орґанізувати в Новому Санчі Повітовий Союз Кооператив. — Протягом зими 1929|30 відбувся в Тернополі другий з черги освітно-кооперативний курс. На курсі, який закінчився 14. березня, було 31 слухачів, в тому числі 1 жінка. Виклади обіймали такі предмети: Історія, ґеоґрафія, література, виховання, право, економіка, с.-г. науки, промисловість, гіґієна, мистецтво і руханка. Після закінчення курсу складали курсанти, перед спеціяльною комісією іспити з кооперативних наук, книговодства і права. — Заходом Пов. Союза Кооп. в Станиславові відбувся тамже кооперативний курс на книговодців і крамарів. Курс цей тревав від 15. грудня 1929 до 31. січня ц. р., випускаючи 27 вишколених книговодців і крамарів для сільських кооператив. — Вміщування ощадностей в наших кредитових установах з року на рік збільшується. Коли в 1927 році виносили вкладки з горою 3 міліони золотих, а в 1928 р. 5 міліонів, то в р. 1929 перейшли межі 6 і 1|4 міл. зл. — Ревізийний Союз Кооператив возьме цього року участь в Міжнародньому Кооперативному Конґресі, що відбудеться у Відні в днях 25—28 серпня. Поїдуть туди інж. Ю. Павликовський і дир. О. Лулький. — Від 5—9 червня ц. р. Пасічницька Секція „Сільського Господаря“ улаштовує пасічницький курс у Львові. Наука безплатно. — Товариство Опіки над Еміґрантами улаштовує в перших днях червня ц. р. пропаґандивний тиждень присвячений еміґраційним справам. — Т-во „Сільський Господар“ у Львові улаштовує з нагоди свята „Сільського Господаря“ дискусію на тему „Українське село під теперішну пору“. Перше дискусійне засідання відбудеться дня 24 травня ц. р., о год. 11 передполуднем в салі „Укр. Бесіди“, вул. Рутовського 22 у Львові.

Як далеко сягає нахабство. Недавно трафився в Яворові такий випадок: якийсь добродій, що виказувався як аґент поліції „сконфіскував“ пропамятку відзнаку УГА — Вол. Виковичови та Іванові Алексевичови. Іван Алексевич мав дістати навіть посьвідку „конфіскати“.

Святочна Академія з нагоди 11-літньої річничі смерти великого українського ученого економіста проф. Михайла Туган-Барановського відбулася у Львові 18 травня ц. р. заходом Комітету Студентів Вищих Торговельних Шкіл.

„Захцянки“ Польські ксьондзи зі Золочева враз з місцевими Поляками і війтом захотіли відобрати пасовиско, що належить до громади Княже біля Золочева. Дня 10 травня вийшли місцеві Поляки орати пасовисько. Місцеві Громадяне Українці збіглися, щоб боронити своєї землі і почалася бійка, Прибула поліція, взялася розганяти оборонців своєї землі та стала тягнути їх на слідство. До переслухання стягано людей і на другий день в неділю з церкви в часі Богослуження. Одночасно на протязі згаданих двох днів урядили собі місцеві „стшельци“ згуртовані в польській читальні, що міститься біля пасовиська, — гостре стріляння з крісів. Кулі падали чомусь якраз на село, а жертвою їх малощо не впали Василь Лещишин та Марія Добош.

Скрізь бомби. „Gazeta Poranna“ приносить відомість з Борислава, що підчас академії устроєної для відсвяткування 11-ої річниці „звільнення Борислава від інвазії української“ — кинув хтось на салю де відбувалася академія, бомбу. Хоча вона не вибухла, паніка огорнула зібрану публику і академію перервано. Поліція твердить, що підкинення бомби це діло УВО.

Виборчі „ластівки“. Польська преса широко розписалася про викриття на Волині Української Військової Орґанізації, та що в звязку з тим поліція мала арештувати 123-ох Громадян-Українців.

25-ліття „Бандуриста“. З нагоди 25 літного існування академічного хору „Бандурист“ у Львові відбудеться дня 1. червня ц. р. Ювілейний Концерт в салі Муз. Інституту ім. Лисенка у Львові о год. 12 в полудне. Привіти слати на адресу; Т-во „Бандурист“, Львів, Супінського 21.

„Великий Львів“. Недавно появився розпорядок ради міністрів силою котрого прилучується до міста Львова, а відлучується від львівського повіту, сільські громрди: Замарстинів, Клепарів, Голоско Мале, Знесіння, Сиґнівку, Кульпарків, присілок Левандівку, північну частину громади Козельники та частину громади Кривчиці.

Радянська Україна.

Протибольшевицький терор. В „Комуністі“ читаємо про нові випадки чинного протибольшевицького терору на радянській Україні. В місцевости Дубосари вбив селянин Явець голову рільної комуни Панасієва. Причиною душегубства було те, що Панасієв затягнув силоміць Явеця до „колхозу“. Г. П. У. розстріляло Явеця — В селі Сорокорівці розстріляло Ґ. П. У. чотирьох селян за вбивство комуніста Рубіна (жид). — Знову ж у селі Манятино біля Шепетівки невідомі люди вбили ночію комуніста Коваля.

Нові арешти. — У Харкові увязнило Ґ. П. У. поверх сотні Українців, підозрілих у контреволюції.

Протирадянський фанатизм. В селі Ойбиш, селянин Шидлун разом із жінкою втопив у річці двоє своїх дітей. Перед владою заявили, що вони одержали такий приказ від Господа Бога із загрозою, що в противному випадку їх діти будуть служити Антихристові (при червоній армії).

Навернення комуніста. — В селі Марківці під Київом вернув на лоно церкви завзятий активіст-безбожник Гущенко. Навернення Гущенка відбулося при величезному здвизі селян. Гущенко виголосив промову, в якій осудив свою дотеперішню роботу в Компартії.

З діяльности Ґ. П. У. — В Одесі відкрито на днях орґанізацію українських залізничих службовиків-самостійників. Центр орґанізації був в Одесі і мав звязки з робітничими союзами. Ґ. П. У. арештувала дотепер 25 залізничників,

Ото благодать. Ґазета „Комуніст“ побідомляє, що центральний комітет комуністичної партії на Україні вирішив видавати для Українців грецького походження, часопись в грецькій мові.

Буковина.

Румунська дич. — В останних часах стали Румуни господарить на Буковині, а з окрема в Чернівцях, як на своїм передмістю. Успіхи Українців на богатьох ділянках національного життя доводить Румунів до втрати притомности і саме в таких випадках з них вилазить їхня дич. Доказом на це може служити поведінка румунських студентів університету в Чернівцях. Доходить до того, що румуни „забороняють“ нашим студентам уживати української мови, а на тих що таку „заборону“ нехтують, уладжують погроми і то так в будинку університету, як теж на вулицях та в публичних льокалях. Недавно відбули навіть румунські студенти віче в справі українських студентів, на якому вирішили усунути зі студентського дому всіх Українців, а хто не захотівби вибратись добровільно, того мають усунути силою. Це один із тих документів, що їх треба буде нашим студентам добре собі затямити,

Буковинська хлібоїдщина. — Кандидат до камери П. Сокор зробив донос на українського посла др. Дутчака, що він кандидував під іридентистичним гаслом „Ще не вмерла Україна“ і що завдяки тому війшов в посли. Це гарне свідоцтво, що хлібоідські гасла П. Сокора не найшли послуху серед Українців Буковини і таким чином хлібоїдський кандидат ганебно провалився.

Новинки.

Цівілі позір! — Мадярський міністер зброї Ґембес заповів в парляменті внесення цікавого законопроекту. Після нього, всі цівілі мусітимуть скидати капелюха перед вояками відзначеними золотою медалею хоробрости. При цьому він покликався на приклад Італії, де посідаючі золоту медалю хоробрости йдуть при двірських церемоніях і парадах безпосередньо за тайними радниками.

Полковник-поет-мантій — Прага має свіжу тему для скандалістики і балачок. На днях арештовано полковника санітарної служби Арнольда Двожака під закидом корупції підчас асентерунків. Полковник Двожак грав дуже визначну ролю в кругах чеського високого товариства. Він зачислюється до найбільш знаних модерних чеських поетів, між іншими, написав дві великі чеські національні драми, часто відгривані не тільки в Празі і цілій Чехословаччині, але й за кордоном. Підчас ревізії в помешканню найдено богато компромітуючих листів і більші грошеві суми. Кожна держава має полковників на яких заслуговує.

Жіноча поліція — або єгипетські турботи. — Крім боротьби за визволення, Єгиптяне мають ще й другий важкий клопіт. Іменно в справі жіночої поліції. Хочуть бути модерні і мати поліцаїв в спідницях, як інші „цівілізовані“ держави. Хочуть — але не знають як. Єгипетська преса розписала в тій справі анкету. Наспіли цікаві відповіди. Половина запитаних (очевидно „грубих мущин„) взагалі запротестувала проти впроваджування жіночої „владзи“. Найшлось богато, які домагались, щоби брати до поліції найгарнійших дівчат, бо тоді злочинці будуть поліцаїв-красунь стидатись і злочинність спаде. Другі домагались як найбільш поганих, — бо перед гарними ні хто не має належного респекту. Інші бажали собі муринок зі Судану, звісних зі свої відстрашуючої бридоти. Але найбільше було таких, що взагалі не хотіли ані жінок ані чоловіків, але пропонували брати до поліції виключно евнухів, бо на них взагалі вже нічого не ділає. Так і не знати хто візьме верх: гарні, погані, евнухи?

В Берліні крадуть ще гірше як — круки. Ще не прогомонів голосний на цілий світ корупційний скандал братів Склареків, які ошукали місто Берлін на десятки міліонів марок, як ще викрито нові злодійські історії. Тим разом обвинувачують радного Буша, який відав міськими ґрунтами, що пошкодував місто на нові міліони — усе на користь власної кишені.

Черговий перелет над океаном поталанило зробити французькому летунові Мермезові. Він пролетів над південним Атлянтійським Океаном, з Африки (Місто Сан Люіс в Сенеґалю) до Бразилії (порт Наталь). Подорож тревала 21 годин і 10 мінут. Літак був весь час в бездоганнім радієвім звязку з африканським і бразилійським побережем.

Рідка нагода. Є на світі богато аматорів, що люблять до безтями лови на хижих африканських звірів, а з окрема на львів. Отож ці аматори мають нагоду задоволити свою пристрасть, при чому непотребують їхати аж до Африки, а лише до Франції. В ґасконській провінції як розказують пастухи худоби, порибає якась нужда все нові і нові штуки худоби з їхніх табунів. Тамошні мешканці стрічають тут і там кости і рештки недоїдженого мяса загиненої худоби, а серед ночі чують часто сильний рев, що лунає з боку лісів. Загадку гинення худоби і тих ревів вияснив недавно власник одного цирку, що в ньому находився теж звіринець з дикими звірами. Підчас наглої повіни, що навістила була недавно деякі округи Франції — каже цей власник — повтікало мені зі звіринця кілька львів. Отже власне ці льви устроїлися у французьких лісах так само як у себе дома в Африці. З цього певне скористають запалені ловці на грубу дичину і звільнять бідних французьких пастухів від страху, а господарів від втрати худоби.

Фабриканти обуви мають клопіт. Союз американських фабрикантів обуви ствердив, що запотребовання на черевики з великими числами все і постійно зменшується. Шукаючи причини такого стану, вони пояснюють це збільшенням числа авт, а вслід за тим, люде менше ходять пішки і через те нога в них зменшується. Коли так далі піде то ми готові дочекатися повної китаїзації наших ніг.

Видає і за редакцію відповідає Зенон Пеленський. З друкарні Кнолера і Сина в Перемишлі.